

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Válság küszöbén.

„A jog, törvény és igazság“ emberének korszaka, mintha a vége felé közelednék. Vagy egy hét előtt csak titokban rebesgették beavatott politikusok a válsághireket s azt, hogy Széll Kálmán már benyújtotta Ö felségéhez lemondását. Ugyancsak ezzel a hírrel kapcsolatosan Széll Kálmán utódját is megnevezték beavatottabb körökben. Lukács pénzügyminisztert emlegették utódnak s bizony ennek kevesen örültek. A válság okául már akkor is a kiegyezési tárgyalások körül Széll és Körber között felmerült súlyosabb természetű eltéréseket emlegették.

Tegnap ezek a hírek egy bécsi és rendszeren jól informált lapban nyomtatásban is megjelentek. A hirt átvették lapjaink annál is inkább, mert a lemondást sok körülmény a valószínűség látzatával övezte.

Mindenesetre emellett szólt Széll Kálmán miniszterelnöknek bécsi útja s Körber osztrák miniszterelnöknek az a kijelentése is, hogy ő Budapesten a kiegyezés dolgában már nem fog tárgyalni. De erre engedett következtetni különösen az a tény, hogy a kiegyezési tárgyalások csakugyan megakadtak.

Igaz-e, nem igaz-e ez a hír, azt nem

tudjuk. Azt azonban mérlegelhetjük már is, minő következménye lehet Széll lemondásának? És ezt csak azért nehéz elbírálni, mert a lemondást kettős szempontból kell mérlegelni. A belpolitika és az Ausztriával szemben követendő politika szempontjából. És ha e kettős szempontból mérlegeljük, nem tagadhatjuk, hogy a válság nemcsak a kormány, hanem a parlament válságát is jelenteni fogja.

A többség, melybe sok nemzeti párti elem jutott be, még nincs konszolidálva s a kormányválság a konszolidálás munkáját nem csak meg fogja akadályozni, hanem határozottan bomlasztó erővel fog hatni s elő fogja segíteni a kiválásokat, melyeket a választások idején a régi liberális párt vezető elemeinek kibuktatásával akartak megakadályozni. És ha ez a kiválás megtörténik, úgy az ellenzék határozottan túlsúlyra fog vergődni. Ennek pedig egyéb következménye más, mint a parlament felosztása nem lehet.

A következtetésekbe ilyen messze már csak azért is elmehetünk, mert Széll laza politikája után a kiegyezés fontos kérdésében szükséges erős kezét még a többség is perhorreskálni fogja; a gyenge kéz pedig a kiegyezésben a magyar álláspontot az osztrákok ellenében

bajoson tudja majd megvédeni, ami ismét csak a parlamenti szükséges egyseget teszi majd fiktív, s így természetesen tarthatatlanná.

A megalkuvás, amit mostanáig annyiszor tapasztaltunk, lehetlenné lesz a mostani parlamentben, melynek kiváló tagjai, mint például Apponyi, oly határozott álláspontot foglaltak el, hogy amint ezen álláspontot elhagyják, személyiségüknek összetartó, delejes ereje azonnal megszűnik, s ha ez nem is szűnne meg, de oly visszahatást idézne elő az ellenzékben, mely föltétlenül megakadályozná a parlament munkásságát és így szükségessé tenné az új alakulást, mely ez idő szerint még bizonyára könnyebben menne, mint ha a türelem oportunitizmusának uralma tovább tartana.

A válság csak egy esetben nem következhetne be, akkor ugyanis, ha biztosan tudnánk, hogy az önálló vámtérséget sehol sem tartják másnak, se fönt, se lent, mint csak közgazdasági kérdésnek. Erre azonban számítani csak az egyik oldalról lehet. És épen mert csak így számíthatunk, kell következtetésünkben annyira mennünk, mint amennyire mentünk.

Ha a válság megtörténne, azt hisszük, következtetéseink megvalósulnának. És ha nem történik meg? Ez is nagy

TÁRCA.

Viszontlátásra!

És eltűnél, mint röpke álom,
S bár nem vitt utad messzire,
És mégis — pedig visszajössz még —
Sok ifjúnak eped szive.

És távozáll az ismert tájról,
Hol bámulók vesznek körül,
Hol madár, fű, fa és virágszál,
Ha megpillant, ujjong, örül.

És elhagyád az édes otthont,
Hol kertedben rózsza nyílott,
És köztük egy szép Maréchal Nil,
Föl, versenyre téged hívott.

És itt hagyád e csöndes fészket,
Hol úgy körülrajonganak,
Hol sötétszőke fürteidről,
Tündérregéket mondanak.

És érezzük, hogy távolléted,
Már most oly fájdalmas nekünk,
De ugy-e gondolsz vissza néha,
Ha lélekben veled leszünk? . . .

Uranus.

J é v u t a k.

Irtó: Mars.

»Talán nem is látjuk többé egymást« — így szólt, vagyis inkább kacagott abban a könnyed, felületes modorban, mely lelkületének főjellemvonását látszott képezni.

Szavában volt valami sajtószzerű hangzás, melyben a könnyelmű nemtörődömséget a természetes kedvesség melege csak ügygyel bajjal tudta az érzelmek skálájának fagypontja fölé emelni.

„Tehát Isten vele!“ — folytatá, azzal kezével a levegőben egy kört irt meg, mely kör az előtte álló sápadt arcú férfi tenyerében hangos csattanással végződött.

E kegyetlen csattanás, e banális kézmozdulat hatása alatt a férfi lehajtá fejét e kézre, talán azért, hogy ajkaival érintse, talán azért, hogy elrejtse arcát, melynek vonásain néhány pillanatra mély fájdalom vonult végig.

Azután megint fölemelte szemeit, tekintete a nő szemeibe furódott, mintha keresne bennük valamit, — de nem talált, — mert azok elfordultak tőle, — majd öntudatlanul szoritá meg a kezében nyugvó kis kezét, mely azonban kisiklott hirtelen belőle s e szavak ütötték meg fülét:

»Ej de összeszorítá gyűrűimmel az ujjaimat maga ügyetlen!«

Kábultságából egy éles füttyentés ébreszté fel, a tovarobogó vonat után tekint, melynek egyik ablakából fehér zsebkendővel egy apró gyűrűs kéz integet . . . . . Még sokáig állt azon a ponton, mintha lábai gyökeret vertek volna. — Egy kis pont, egy talpalatnyi terület s egy pillanat alatt a kálvária minden állomását végig járta rajta.

»Talán nem is látjuk többé egymást!« E rettenetes szavak csengettek feléje szüntelenül s a kegyetlen kacagás, mely azokat kísérte, vergődő lelkében kinosan viszhangozott.

Ez volt hát az álom vége!

Egy éles füttyentés, mely átsivított a levegőn, szétvágta azt a bűvös fonalat, melyet reménnyel teli lelke fönt közte és a nő között; — egy éles füttyentés és szétfoszlottak az édes álmokképek, melyek lelke csodás világát betöltötték, s rideg, komor szürkeség maradt utánuk csupán.

Egy kétségbeesett lelkiállapot ólomsúlyát érzé, mely alatt majdnem összeroskadott.

Még mindig azon a ponton állt. — Zilált gondolatai kezdtek kibontakozni a megbomlott lelki egyensúly zűrzavarából s mint a tomboló vihar, alig észlelhető fokozatokban csendes nyári esővé szelidül; lelke harca is nyugodt refleksiókká csillapul.

Megfejtethetlen rejrély volt e nő előtte.

kérdés. Kérdés, vajjon melyik oldalon kellett engedni? Minekünk-e, vagy az osztráknak-e?

Ha mi engedünk, akkor válságnak kell bekövetkezni. Ha nem nekünk kellett engedni, akkor még remélhetjük, hogy biztos uton haladunk a közgazdasági önállóság felé.

A kalocsai érsek Baján.

Dr. Császka György kalocsai érsek kíséretével f. hó 10-én a délután 4 órai vonattal városunkba érkezett, hogy hi veinek a bérmlás szentségét feladja, hogy a hitben a hívők zsöngé nyáját megerősítse.

És Baja város közönségének megdobbant a szive az örömtől, amikor az apostolok utódait falai között üdvözölhette és impozáns tömegben, ünneplő díszben vonult ki a pazarul decorált vasuti indóházhoz, hogy lelke egész hevével, odaadásának igaz melegével üdvözölhesse a nagy és nemeskeblű főlelkipásztort, kinek egész életét a jótékonyság jegyében a szegények gyámolítása, a gyöngék segítése s kiapadhatlan bőkezűsége tölti be.

Mi bajaiak is hálásan említjük a jótékonyság oltárán hozott áldozatait és buzgón száll az egekbe fohászunk a főpásztor életéért, hogy a Mindenható hi veinek öröme még számos évekig tartsa meg friss erőben, épségben!

Üdvözöljük őt ismételtén és ezerszer! Őszinte jókívánataink tegyék felejthetlenné azt a pár napot, amit szerény körünkben töltött!

A megérkezés.

Dr. Császka György kalocsai és bácsi érsek Majorossy János felszentelt tinuini püspök, dr. Horváth György érseki tit-

kár és dr. Révay Tibor érseki szertartásmester kíséretében a kedd délutáni személyvonattal Bajára érkezett a bérmlás szentségének kiosztása végett. A magas vendégek fogadására Baja városa méltó diszt öltött magára. A házakon nemzetiszínű lobogók lengtek, az utcákon ezernyi nép hullámzott, számtalan diadaloszlop és egy diadalkapu volt felállítva ezzel a felirásokkal: „Isten hozott“, „Üdvözölve légy“

A Szabadkáról jövő személyvonat pontban 4 órakor robogott be a pályaudvarba, mire megszólaltak a tarackdörgések és a tűzoltó-zenekar a Rákóczy-indulóra kezdett.

A főpapak fogadására díszes közönség jelent meg a perronon; ott volt a városi tanács Dr. Hegedűs Aladár polgármester, Erdélyi Gyula főjegyző, Scheibner Gyula főkapitány, Weisz Nándor, Meskó László tanácsnokok vezetése alatt; ott voltak a Kath. Nőegylet és a Kath. Legényegylet vezetősége, az Önk. Tűzoltó-egylet stb.

A kiszállásnál Posta Bertalan állomásfőnök segítette le a főpapot salonkocsijából, mire Dr. Hegedűs Aladár polgármester üdvözlő-beszédet mondott. Ő excellentiája hálás szavakkal köszönte meg a szívélyes fogadtatást és egynehány bemutatás után négyfogatos hintóra szállt, mire a díszmenet megindult a Plebánia templom felé.

Az Érsek kocsija előtt a Bajay Péter délceg vezénylete alatt álló 60 főnyi lovas bandérium festői képet nyújtott.

A merre a menet elhaladt, mindenütt zászlókat lengetett a szellő, az ablakok telve voltak díszes publicummal, a hívők ezrei pedig áhitattal fogadták az áldást, melyet a kegyelmes főpap osztogatott.

A plebánia templomban.

A Plebánia templom és a templom előtti tér zsufolva volt emberekkel, s hogy

volt szive, — vagy legalább is az ő számára nem! — — — — —

És mégis volt szive! — — — — —

A tova robogó vonat egyik fülkéjében, — a sarokba huzódva, — egy nő ült egyedül, az ülés támlájára borult s a fehér zsebkendő, — melyet előbb még bucsuzóul egy kicsiny gyűrűs kéz pajzánul lobogtatott az ablakon át, — most egy szép, halvány, szomorú arcot takart el.

A tettetés rettenetes munkájának vége volt.

Erőszakkal eltorzított lelke újból igaz mezében tünt elő. Az álkönnyelműség és a meszterkelt közöny alatt rejlő keserv áttörte válaszfalát s gazdag forrás módjára kibugygyanva elárasztotta egész valóját.

Ledobta az álarcot s visszafojtott könnyei sűrű záporban hullottak alá.

Ez volt reakciója egy csodálatra méltó lelki erővel hamisított érzelmnek, mely most követelte jogait.

S még is, — miért volt hát e rettenetes játék?

Talán ő maga is abból indult ki, — hogy az ellentállás jobban ingerel s a küzdelmek árán meghódított szív édesebb jutalom, mint az a gyümölcs, mely éretten magától ölbe hull!

Vagy féltékenyen őrzött női büszkesége sugallta, hogy érzelmeit pillanatra se árulja el? Meg lehet.

Meg is volt mentve tehát e női büszkeség, de mellette két szív — összetört.

semmi rendzavarás nem történt, az csak a rendőrkapitányok körültekintő intézkedéseinek volt köszönhető.

A templom lépcsőinél a „Mi asszonyunkról“ nevezett zárda fehérruhás növendékei álltak sorfalat, a templom ajtajában pedig a helybeli papság várta a főpapot.

Harangok zugása között ért a templomhoz a díszes kocsisor és az első fogatból leszállt főpap élén a kíséret a templomba vonult.

Mikor a főpásztor a templomba lépett, a zenekedvelők rázendítették az „Ecce sacerdos magnus“, melynek elhangzása után rövid imát mondott, majd megáldotta a jelenlevőket. Az áldás után fényes kíséretével a „Jó Atyánkért esdeklünk“ egyházi ének hangjai mellett kivonult a templomból és a plebánián részére előkészített fényes lakosztályába tért, hogy a küldöttségeket fogadhassa.

A küldöttségek tisztelgése.

Ő excellentiája a plebánia helyiségeiben a deputációkat fogadta, szívélyesen és leereszkedő nyájasággal köszönte meg a küldöttségek szószólóinak az iránta tanusított tiszteletet és ragaszkodást.

A küldöttségek tisztelgése a következő sorrendben történt:

1. A helybeli rom. kath. papság és kerületi esperesség; a ciszterci rend bajai társháza; a szent Ferenc-rendiek bajai társháza; a helybeli iskolanének, sorrendben külön-külön.

2. A patronatus képviselőiben: a törvényhatósági bizottság és a városi tanács.

3. A katonaság.

4. A kir. járásbiróság.

5. A főszolgabírói hivatal.

6. A hitközségek lelkészei, előjárósága és tantestületeik.

7. A m. kir. állami tanítóképezde igazgatótanácsa és tanári kara.

8. A rom. kath. iskolaszék és a város összes elemi iskolák tanító-testülete.

9. A városi polgári iskolaszék és a polgári iskolai tanári kar.

10. A m. kir. adóhivatal, a m. kir. posta- és távirahivatal; a m. kir. államvasutak államhivatala; az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társulat ügynöksége és a Ferencsatorna részvénytársulat kikötő- és pénztári hivatala.

11. Az I-ső kath. nőegylet.

12. Az izr. nőegylet.

13. A vöröskereszt-egylet.

14. A jótékonycélú leányegyesület.

15. Az ipartestület és a bajai iparoskör.

16. A ker. betegsegélyző pénztár.

17. Társas körök és egyletek: a) Casinó, b) Kereskedelmi basinó, c) Polgári olvasó-egyesület, d) Lövész egylet, e) Gyümölcsészeti egyesület, f) Tűzoltó-egyesület, g) Athlétkai club, h) Kath. legényegyesület, i) Szegény iskolás gyermekeket segélyező egyesület, k) magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egyesületének bajai fiókjá, együttesen.

18. A molnár-ipartársulat.

A bérmlás.

1902. június 11-én

Másnap nyolc órakor fényes assistentiával csöndes misét mondott a főpap, mely alatt — mint már jeleztük — a helybeli zenekedvelők Bauer D dur miséjét adták elő Vilhelm Károly karnagy

A bucsu pillanatában szemeiben a megindultság könnyecskéjei helyett az egykedvűség fénye csillogott, s bucsuszavaiban a gyöngédesség meleg hangja helyett a fesztelen pajzánkodás közönye szólalt meg.

Volt-e hát ennek a nőnek szive?!

Hiszen most jutott eszébe, hogy azon időtől fogva, midőn már fásultnak képzelt szive újból földobbant s a lelkében érzett végtelen üresség ismét ábrándokkal kezdett megtelni, — ezt magától még sohasem kérdezte.

Pedig édes álmái is voltak ennek az időnek! Édes boldog álmái, — lelke ezt sugta neki most is még! —

Avagy ezeket is lázas képzelete festette volna eléje csupán!

Hát, — ha már minden esalfa álmom, hiú káprázat, — mikép történhetett, hogy ép egy oly lény bővölje el annyira, ki érezni nem tud, — kinek nincs — szive?

És ha már oly erővel ejtette meg a pillanat varázsa, — hogy lehet, hogy a tévedés beismerését nem követte a kiábrándulás?!

Vagy talán visszautasító lényének kimért-sége, — mely ellentétes hatást ért el — ingerelte lelkét és sarkalta egy oly szív meghódítására, mely önként meghódolni nem akart.

Hiszen e tudat pillanatától fogva nem az érzelem, hanem a hiúság vezérelte volna lépteit.

De nem így volt.

Érzelmi világa eltölté lényét teljesen. Ő okoskodni nem, csak szeretni tudott.

Pedig annak a nőnek akit szeretett, — nem

vezetése mellett — dicséretet és elismerést aratva.

A mise után *Vojnits* apát-plébános mondott a szószékről rövid, de lendületes egyházi beszédet, melyet nyomban a bérmálás szentségének a fiúkon történendő feladása követett. Ekkor már ezrekre menő tömeg tolongott a templomban, úgy hogy a rendezők csak nagy ügyvel bajjal tudták a rendet fenntartani. A bérmálások persze nem fértek el mind a templomban. Több százan tehát a zirci rendház előtt helyezkedtek el.

A templomban levőket *Császka* érsek bérmálta meg, míg az utcán levőkre *Majorossy* püspök adta fel a hitben való megerősítés szentségét.

Látogatások.

A bérmálási funkció befejezése után Ö Nagyméltósága látogatást tett id. *Szutrély* Lipótnál, bajsai *Vojnits* Máté főszolgabirónál, *Dr. Hegedűs* Aladár polgármesternél, *Mayer* Károly kir. járásbirónál, továbbá meglátogatta: a *Szent-Ferencz-rendiek* zárdáját és a zirci rendházat; ebéd után pedig „az apácák zárdáját, a kath. legényegyletet, *Scheibner* Gyula rendőrfőkapitányt, végül a polgári céllovó-kertet. Itt az egyesület nevében *Halász* tábornok lendületes beszéddel fogadta a magas vendéget, melyre az agg főpap néhány nyájas szóval válaszolt, majd rövid cercle után, a csúf idő dacára is szép számmal megjelent közönségtől bucsut véve, szállására hajtatott.

Lampionos szerenád.

A szakadó eső dacára sűrű csoportokban gyülekezett a kíváncsiak tömege a Szentháromság-téren, ahonnan mintegy 150 főből álló, változatosnál változatosabb alakú égő lampionnal fölszerelt csapat vette útját, a tűzoltó-zenekarral élén, a fényesen kivilágított főtéren és a B. Eötvös-utcán keresztül a plébánia felé. Itt a Kath. Legényegylet dalárdájának magasztos éneke hangzott fel elsőben, utána pedig *Bocskay* Kristóf áll. tanítóképezdei tanár intézett Ö excellentiájához üdvözlőbeszédet a város közönsége nevében, amit az Érsek szívből fakadó jókívánalmaival viszonzott. A dalárda újból hazafias dalra zendített, mire a hódoló díszmenet példás rendben oszlott széjjel.

A bérmálás szentségének kioszlása a nőknek.

1902. június 12.

Csütörtökön délelőtt a leányok vették fel a bérmálás szentségét, melyet ugyancsak *Császka* Ö excellentiája által mondott csöndes-mise előzött meg s amelyen ugyancsak a zenekedvelők gyönyörködtek a Bauer-féle D mise előadásával az ájtatos hallgatóságot. Eltérés csak annyiban történt a szerdai programtól, hogy a Credo alkalmával *Matskássy* Sándorné énekelte el az ő szép alt hangjával az „Óh Mária szűz anyánk” kezdetű gyönyörű dalt s hogy a bérmálás előtt *Morvay* káplán tartott szép prédikációt.

A bérmálás ezzel az alkalommal részben a templomban, részben pedig (a kedvezőtlen idő miatt) a főgymnasium folyosóján adatott fel. Ott ismét az érsek, emitt pedig a püspök bérmált. A bé-

málás szentségét a két napon összesen 2510-en vették fel.

Az érsek távozása.

Ö excellentiája az 1 óra 15 perckor induló vonattal Zomborba utazott. Kisérétében a városi hatóság, több egyesület képviselője, a diszbandérium, a tűzoltó egyesület zenekarával és a kath. legényegylet jelentek meg.

Indulás előtt *Dr. Hegedűs* Aladár polgármester bucsuzott el a város nevében Ö excellenciájától, a ki hálás szavakban emlékezett meg azokról a kellemes percekéről, melyeket Baján tölthetett.

A kirobogó vonatot hosszas, lelkes éljenzés kísérte.

József főherceg városunkban.

József főherceg a magyar honvédség főparancsnoka, a legmagyarabb főherceg f. hó 12-én az esti 7 órai vonattal Zomborból városunkba érkezett, hogy a helybeli honvédlovasság fölött szemlét tartson. Ámbár itt tartózkodása incognitó jellegű volt, városunk közönsége nem zárkozhatott el, hogy örömeinek külső jelekkel kifejezést ne adjon.

A magas vendég fogadására a pályaudvaron megjelentek a katonaság részéről *Skrinyár* dandárnok ezredes, *Boroviczy* alezredes, *Hoffmann* alezredes oszt. parancsnok, báró *Podmaniczky* Endre százados parancsörtszt és *Barsy* főhadnagy szárnysegéd. A városi hatóság képviselőiben fogadták: *Schmausz* Endre főispán, *Dr. Hegedűs* Aladár polgármester, *Erdélyi* Gyula főjegyző, *Scheibner* Gyula főkapitány, *Túry* Ferenc alkaptány, *Weisz* Nándor, *Szücs* Ferenc, *Meskó* László tanácsnokok, *Dr. Nicolausz* Béla és *Hesser* Gyula tb. tiszti ügyészek.

Miután a hatalmas, délceg termetű főherceg salonkocsijából kiszállott, a megjelent katonatisztek tették meg első sorban jelentéseiket, melyeknek átvétele után a főherceg mindegyikkel szívélyesen kezelt szorított.

Ezek után *Schmausz* Endre főispán lépett a főherceg elé és Baja város nevében meglehangú beszéd keretében üdvözölte a fenséges urat, hivatkozva arra a hagyományos vonzalomra és ragaszkodásra, mely a magyar nemzet szívében már nagy elődjének, *József* nádornak idejében gyökeredzett meg és azóta folyton izmosodik fenséges családjá iránt. A főherceg sűrű éljenzésektől megszakított rövid, de igazán magyaros zamattal elmondott beszédében köszönte meg Baja városának iránta táplált jóindulatát és áldást, boldogságot kívánt viszonzásul e város polgárságának. Ezek elhangzása után a főispán bemutatta a megjelent törvényhatósági tisztviselőket, mire a főherceg négyes fogatra ült és oldalán a főispán foglalván helyet, egyenesen a Nemzeti szállodába hajtatott, a melynek bejárata és feljárója ez alkalommal délszaki növényekkel díszített pazar fényben úszott.

A főherceg esti 8 órakor b. *Vécsey* Ö Fensége szárnysegéde és *Braun* vezérkari főnök társaságában a következő étlap szerint vacsorázott meg:

1. Cigány bélszín. Kovászos ugorka. Befőtt.
2. Káposztás rétes. Turós rétes.
3. Liptói turó.
4. Cseresznye, dinnye, őszi baraczk, szőlő.

Ö Fensége másnap péntek reggel 1/26 órakor már talpon volt és *Kneip* maláta kávéból, paprikás szalonnából és barna kenyérből álló reggelijét elfogyasztva, 7 órakor kihajtatott a vodcai ut mentén levő gyakorlóterre a szemle megejtése végett.

A főhercegnek *Hoffmann* alezredes tett jelentést, mire a szemle kezdetét vette. A főherceg a legmagasabb megelégedésének adott mindenekben kifejezést és főleg a helyes kiképzésről és vezetéről nyilatkozott dicsérőleg. A szemle bevégeztével a fenséges ur 10 óra tájban behajtatott és a laktanyákat szemlélte meg. Pontban 12 órakor a „Nemzeti szálló” éttermében 18 terítékű disz-ebéd volt, melyen a katonaságon kívül hivatalosak voltak: *Schmausz* Endre főispán, *Dr. Reich* Aladár orsz. képviselő, *Szutrély* Lipót kir. tanácsos, *Dr. Hegedűs* Aladár polgármester, *Scheibner* Gyula főkapitány, *Mayer* Károly kir. járásbíró, a bajai kir. járásbíró vezetője, *Meskó* László tanácsnok, *Vojnits* Dániel apát-plébános és *Vojnits* Máté főszolgabíró.

Az igazán magyaros ebéd befejeztével a fenséges ur rövid cerclet tartott. Délután 4 óra tájban pedig a helybeli kir. állami kertmunkás iskola és a bajai gyümölcsészeti egyesület megtekintésére hajtatott és mindenütt legmagasabb elismerésének adott kifejezést.

Szükebbkörű vacsora után, melynek sorrendje a következő:

1. Tüzdelt bélszín és borju szeletkék.
  2. Zöldbab és kalarabé főzelék.
  3. Sonkás Omelette
  4. Sajtok.
  5. Öszibarack, Cseresznye.
- Magyarádi fehér borok.

A főherceg kíséretével a pályaudvarhoz vonult ki és az esti 7 és 3/4 órai vonattal *Schmausz* főispán bucsubeszéde után és a közönség lelkes éljenzései közepette a fővárosba utazott.

Hozza Isten mielőbb ismét körünkbe!

A baja-báttaszéki hid a képviselőházban.

A képviselőház folyó hó 12-iki ülése hosszas várakozás után meghozta a választ *Dr. Reich* Aladár orsz. képviselőnek a baja-báttaszéki hid ügyében mondott interpellációjára.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter a következőben válaszolt:

T. Ház! *Reich* Aladár képviselő ur interpellációt intézett a kereskedelmi és pénzügyminiszterhez az iránt, vajjon: 1. A baja-báttaszéki vasuti összeköttetés létesítése felvétel-e azon közmunkák közé, a melyeknek legközelebb lendő végrehajtását a kormány elhatározta és mikor lesz a kereskedelemügyi miniszter azon helyzetben, hogy a vonatkozó törvényjavaslatot a képviselőház elé terjeszthesse? 2. Ha ezen áthidalás nem vétetett fel a legközelebb végrehajtandó közmunkák közé, mely indokok birták rá az igen t. kereskedelemügyi miniszter urat arra, hogy ezen, már évek hosszú sora óta sür-

getett és országos fontosságának elismert közmunka létesítését ismét elhalaszthatónak tekinthesse?

Igen röviden kívánok ebben a kérdésben úgy a magam, mint a pénzügyminiszter ur nevében nyilatkozni *(Halljuk! Halljuk!)*

Én nagy rokonszenvvel kísérem azt a törekvést, hogy Baja városa hidat óhajt a Dunán. Hiszen nagyon természetes, hogy egy fejlődő város a maga további virágzásának egyik előfeltételét abban látja, hogy a Duna a város mellett áthidalassék. Ezt a kívánságot teljesen értem, azonban, ha mindannak dacára nem vette fel azt a kormány legközelebbi programjába, annak oka igen egyszerű és ez az, hogy ennek a hidnak építése által a vasúti összeköttetés még nincs megteremtve. Mert nem elég az, ha Bajától Báltaszékig a vasutat meg is építjük, mivel ugyanezen eset forog itt is fenn, melyet már szerencsém volt éppen előbb a székely vasutaknál említeni. Itt is hátpályáknak kiépítéséről volna szó, a mely tetemes költségekbe kerülne.

Ha méltóztatnék egy tekintetet vetni gondolatban a térképre, arról méltóztatnak meggyőződni, hogy először Szabadkától Bajáig kellene a vasutat elsőrendűvé tenni; ekkor azonban csak Báltaszékig jutunk ugyebár. Ott ismét összeköttetéseket kellene keresni egyrészt délre Fiume és másrészt Budapest felé. Ennek következtében ismét Báltaszéktől Dombovárig át kellene alakítani a vonalat és Dombovártól és viszont Báltaszéktől Budapestig át kellene alakítani ezeket a fehérmegyei vasúti vonalakat. Mindez igen tetemes költségeket okoz és még akkor is azt mondani, hogy még azáltal valami nagy országos előnyt értünk el, bajos dolog, mert ha ismét a mappára méltóztatnak tekinteni, azt hiszem, mindenki be fogja ismerni, hogy éppen csak a Bajától közvetlenül délre és a Bajához igen közel fekvő helyek nyerének ez által az országos összeköttetés által.

Pozsgay Miklós: Az egész Alföld nyer általa! *(Ellenmondások a jobb-oldalon.)* Az országnak az érdeke ez, nemcsak Bajáé!

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Méltóztatnék megengedni, hogy ezzel igen behatóan és lelkiismeretesen foglalkoztam, nincsen semmi ok, hogy a kereskedelmi kormányzat körében egyik városnak előnyt adjanak a másik felett.

Pozsgay Miklós: Ezt nem csak a város kívánja, hanem az egész alföld!

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne méltóztatnék a kereskedelemügyi miniszter beszédét folytonos közbeszólásokkal megszakítani *(Helyeslés.)*

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Mindez egészben véve nagy távolságokban egy 50 kilométernyi utmegrövidítést okoz, nagyobb nem állana elő, ez pedig nagy távolságoknál tudvalevőleg igen fontos és ezzel szemben ezek a költségek, a melyeket felhoztam, kétszeresen esnek a latba. Más szóval, nagy országos érdekekkel ezt az áthidalást megindokolni igen bajos, lehet helyi érdekekből, a melyek teljesen méltó-

tányosak és jogosultak, de éppen azért, mert inkább helyi érdek szempontjából kell megítélni ennek az összeköttetésnek fontosságát, nagyon természetes, hogy egyéb fontosabb dolgok miatt ma még a legközelebbi esztendőben a programunkba azt nem lehetett felvenni. Én azonban biztosítom a házat, hogy rokonszenvezek e javaslattal.

Pozsgay Miklós: Az a baj, hogy mindig csak rokonszenvezünk, de nem teljesítjük az óhajokat!

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Nagyon természetes, hogy a Dunának egészen Péterváradig áthidalatlanul való hagyása egyáltalában hosszú időn át nem lesz fentartható, úgy, hogy azt hiszem, hogyha nem is a legközelebbi időben, de mindenesetre rá fog kerülni arra is a sor, hogy ezen kívánság ki elégíttessék. Kérem a t. házat, hogy válaszat tudomásul venni méltóztatassék. *(Helyeslés jobbfelől.)*

A többség a választ tudomásul vette.

Hogy mennyi tájékozatlanság, milyen tanulmányhiány jellemzi a miniszter magatartását ebben a kérdésben, azt mi sem bizonyítja eclatansabban, mint hogy a baja-báltaszéki hid ügye már évtizedek óta, mint *országos érdekű és fontosságú intézmény* van elismerve. Ezt kifejezésre hozták úgy a képviselőházban évek előtt és a közel multban is különböző és *nem közvetlenül érdekelt vidékek képviselői*, kifejezésre hozta nem egy kereskedelmi és iparkamra, kifejezésre hozták az e kérdésben több ízben megindult országos mozgalmak és deputációk, sőt Láng miniszternek nagynevű elődjei is *országos érdekű intézménynek* ismerték el mindig az áthidalás ügyét.

Meglepetve jött ilyenformán a miniszteri válaszból felhozott azon indok, hogy a baja-báltaszéki hid nem országos kérdés, csak localis jellegű. Ezt először hallottuk most, ezt Láng Lajos előtt senki sem merészelte állítani.

Az előző miniszteri válaszok a hid kérdésben mindig csak azon sarkaltak, hogy a *pénzhiány* gátolja a kiépülését. — Minthogy pedig most a beruházási kölcsön bőséges fedezetet nyújthatna és a pénzkérdés könnyen el volna háritva, egy új motivumot dobnak oda az érdekeltségnek és mondhatjuk egy comicumba játszó motivumot, amelyet ma már minden iskolás gyermek csak mosollyal fogadhat.

Ám jó!

Ha csak ez az ok, úgy szavánál fogjuk nemsokára miniszter úr ő kegyelmességét. Ép kapóra jött most Pécs városának a baja-báltaszéki hid érdekében megindított *országos* mozgalma. Nem sokára meg fogja látni a miniszter úr, hogy mennyire országos érdeket szolgál a baja-báltaszéki hid. És akkor mit fog ellenvetésül felhozni? Mert hisz csak azon mulik már most, hogy nem országos érdek fűződik a hid kiépítéséhez.

Ha pedig fényesen megcáfoltatik majd a közel jövőben ez az érvelés, úgy nem fog, de nem is szabad semmiféle kifogásnak a hid-kérdés megoldásának útjában állani.

A közigazgatási bizottság ülése.

Baja, június 12.

A közigazgatási bizottság ma tartotta rendes ülését, amelyen Schmausz Endre főispán elnökölt. A közigazgatási bizottságban igen szomorú jelentést hallottunk a tiszti főorvostól. E szerint az elmúlt május hónapban tizennégyvel több volt a halálozási eset, mint a születés. Az ülés lefolyásáról különben a következő tudósítást vesszük:

A polgármesteri jelentést — mely szerint a városi zálogintézet a mult hóban is elég jó üzletet csinált — az ülés tudomásul vette.

A tiszti főorvos jelenti, hogy a mult hóban a közegészség nem volt kielégítő. Előfordult a mult hóban 11 vörheny, 14 kanyaró és 4 trachoma megbetegedés. Május hóban született 22 fiu és 20 leány, összesen 42. Ezzel szemben meghalt 30 férfi és 26 leány, összesen 56.

Az adók a következőppen folytak be: 1902. május hóban egyenes adó 40100 kor. 87 fill. 1901. május hóban 39488 kor. 97 fill. Hadmentességi adók 1902. május hóban 191 kor. 90 fill. 1901. május hóban 42 kor. Bélyeg és illeték 1902. május hóban 8262 kor. 74 fill. 1901. május hóban 9270 kor. 10 fill. Bélyeg és illetékben ez idén május hóban kevesebb folyt be, de az év januárjától május hó végéig a mult évi haszon időszakhoz viszonyítva mégis 5236 kor. 23 fill. többlet mutatkozik. Fogyasztási és italadó 1902. május hóban 6788 kor. 34 fill. 1901. május hóban 5250 kor. ez évben több 1538 kor. 34 fill. Tanítói nyugdíj 1902. május hóban 54 kor. 1901. május hóban 125 kor. Kevesebb az idén: 71 kor. Betegápolási pótló 1902. május hóban 1093 kor. 55 fill. 1901. május hóban 916 kor. 79 fill. Az idén több 176 kor. 76 fill. Midőn a közigazgatási bizottság konstátálta, hogy az idén az elmúlt éveknél sokkal kedvezőbbben folytak be az adók, a főispán és a pénzügyigazgatósági titkár azon véleményüknek adtak kifejezést, hogy Baján emelkedett a jólét. Ez egy hatalmas tévedés. Nem emelkedett a jólét, csupán a végrehajtók voltak szorgalmasak. Egyáltalán nagyon fölöslegesek a főispán szájából az ilyen kijelentések, mert most az adókiivetés idején a pénzügyi közegek ezt a kijelentést fegyverként használhatják Baja város polgárainak zsebei ellen. Hogy mennyire téves ez az állítás tessék csak megnézni a bajai telekkönyvet. Ott meg fogják látni, hogy mennyivel szaporodott Baján az ingatlanokon a teher. Vagy tessék megnézni a zálogház forgalmi kimutatását. Május hóban 6546 kor. becsértékű zálogtárgyakra 5133 kor. 20 fill. kölcsön adatott ki. Ez az igazi fokmérője a vagyoni állapotnak.

A tanfelügyelő jelenti, hogy az iskolaköteles gyermekek legnagyobb része jár iskolába. A városi polgári iskola épülete ellen van kifogása. Sürgeti az egészségtelen épület helyett a belvárosi iskola felépítését. — Tudtunkkal már évekkal ezelőtt vásárolt a város erre a célra egy házat 24000 koronáért és azt most bérháznak használja.

F. K.

Néhány szó a színházkérdésről.

Már néhány év óta lehet hallani arról a nagy fontosságú tervről, mely az állandó színház létesítésére vonatkozik. Hosszu előkészítő munkák után azonban e helyett végre, egy nyári szinkör építése a megvalósulás stádiumába jutott, a mennyiben a közgyűlése e célra 30000

koronát szavazott meg. Én ezen nyári szinkör felépítését nem találok célszerűnek már azon szempontból sem, mert erre lehetőleg a város központján alkalmas telek nincsen és ha volna is e célra olyan telek valamely mellék utcában, úgy nem tartom alkalmasnak, hogy egy 30000 korona költséggel épülő nyári szinkör egy félreeső helyen építtessék fel, de másrészt ezen nyári szinkör felépítése ideiglenes jellegű volna, míg idővel egy állandó színház felépítéséhez szükséges összeg állana rendelkezésre, eszerint ezen 30000 korona összegért építendő nyári szinkör csak felesleges kiadásnak tekinthető és évenként igen sok fentartási költséget igényelne.

Nézetem szerint ezen kérdések végleges megoldására nézve az lenne kívánatos, hogy a város központján lévő egyemeletes „Bárány vendéglő” épület alakíttatnék át állandó színház helyiséggé, mi csekély költséggel járna, amennyiben ezen átalakítás alkalmával kikerülő régi és jó anyagokat, újból fel lehetne használni.

Az átalakítás a következőképen volna eszközölhető:

1-ször. A Haynald-utcai jelenlegi vendéglőhelyiség továbbra is meghagyatnék, csupán a mai kor igényeihez képest alakíttatnék át és az utcai részen egy bejárat alkalmaztatnék a helyiségre.

2-szor. A jelenlegi széles kapubejáratból közvetlen a vendéglő helyiség mellett 2·00—2·50 széles hely gyalog bejárásra illetve átjárásra volna meghagyandó mely egyszersmint az építendő és az emeletre vezető lépcsőházhoz is vezetne.

3-szor. A megmaradó vendéglő és a közvetlen mellette levő bejárat helyiség fölött az emeleten nyerhetne elhelyezést az eléggé nagy terjedelmű táncterem helyisége.

4-szer. A jelenlegi kapu bejáratból elmaradó rész és emellett levő vendég szoba helyiségek egész szélességükben a színházhelyiségre, használtatnék fel és pedig először is közepén a Haynald u. felőli részen egy bejáratú ajtó vezetne a tágas színházi előcsarnokba, itt jobbról a pénztári és balról a ruhatári helyiség nyerhetne elhelyezést.

5-ször. Az előcsarnok ruhatár és pénztár helyiségek fölött az emeleten lennének a páholyok elhelyezhetőek hova a pénztári és ruhatári helyiségek melletti kényelmes lépcsőn lehetne eljutni.

6-szor. Az előcsarnok helyiség után következnek a nagy terjedelmű magas színház helyiség a szinpaddal, a szinpad végében közepén egy kijárat a folyosóra és itt jobbról és balról az öltözők nyerhetnének elhelyezést.

7-szer. Az utcai homlokzat a mai kor igényeihez képest feltűnően, díszesen és nemeskülsővel bírónak volna átalakítandó és egyszersmint a színház bejáratú és vendéglő bejáratú ajtók felett üvegtetők volnának alkalmazandók díszes tartó vasakra.

Ezen munkálatok keresztülvitele mintegy 40000 korona költséget igényelnének és egy ily átalakítással a jelenlegi régi, elhanyagolt „Bárány vendéglő” épület jóval többet jövedelmezne és egy monumentális épületet képezne, amely

uralná egyszersmint annak környékét is.

Baja, 1902. június 5

Teljes tisztelettel.

Egy színházkedvelő.

Hová épüljön a színház?

Alább ismét közlünk néhányat a szinkör helyének megállapítására vonatkozó, hozzánk érkezett vélemények közül:

Tekintetes Szerkesztőség!

Igen alkalmasnak vélném színházépítés céljaira a városháza előtt levő főtér egy részének felhasználását. Még pedig a következőképen. A színház hátsó fele a sugovicaparti sétaterrel érintkeznék és a tér külső részének közepét foglalná el úgy, hogy a homlokzata körülbelül a Szentháromság szobor helyére kerülne. A tér azért továbbra is megmaradhatna piacnak, de a színházzal egyidejűleg a teret újból ki kellene kövezni és akkor valóban a város központjában volna egy díszes színházunk, mely a város szépségét is emelné. Kérem tisztelt szerkesztő urat, szíveskedjék szerény véleményemet b. lapjában közölni.

Műbarát.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

A színházépítésre vonatkozó nézetemet röviden a következőkben foglalom össze:

Mint hogy »Nyári szinkör« építéséről van szó, szükséges, hogy az nyílt helyen, fákkal körülvéve s lehetőleg parkkal körülvéve s a közönség kényelme szempontjából a város közepén legyen.

Ezen szempontokat tekintetbe véve én a színház építésre legalkalmasabbnak vélem a Sst-Antal-utcai sarkon a város tulajdonát képező Vojnics-féle háztelket.

Tisztelettel

Színházlátogató.

Az új helységnevek.

Az 1898. IV. törvénycikk rendel, hogy minden községnek csak egy hivatalos neve lehet, természetesen magyar, vagy magyaros hangzású. Míg a magyarság örült a nemzeti eszme e külső térfoglalásának, — a nemzetiségek (nem a mieink a bácskaiak, hanem a románok, szászok, tótok) vehemens agitációt fejtettek úgy a parlamentben, mint a társadalomban a Maria-Theresiopel, Raab, Kronstadt, Steinamanger stb. nevek meghagyása érdekében, azonban sikertelenül.

Természetesen az országbeli összes helységek hivatalos magyar hangzású nevének megállapítása óriási munka, ha az alaposan készül. Az országos községi törzskönyvelési bizottság proponálja a nevet s a község és törvényhatósági bizottság meghallgatásával a belügy miniszter határoz.

A Bács megyére vonatkozó javaslatot ezen bizottság már leküldte Karácson Gyula alispánhoz, ki azt kiadta a községeknek, melyek azt most tárgyalják. A felette érdekes javaslatot a minket érdeklő részben a következőkben ismertetjük:

I. Bajai járás. Bács-Vaskut (Vaskut), Baracska (Dunabaracska), Bát-Monostor (Bátmonostor), Béreg (Béreg), Bikity (Bököd), Borsód

(Bácsborsód), Csataalja (Csátalja), Csávoly (Csávoly), Dautova (Dávod), Felső-Szt-Iván (Felsőszentiván), Gara (Gara), Rigyicza (Rég), Szántova (Herczegszántó).

II. Bácsalmási járás. Bács-Almás (Bácsalmás), Bács-Madaras (Madaras), Bajmok (Bajmok), Jankovác (Jankovác), Katymár (Katymár), Kis-Szállás (Kisszállás), Kun-Baja (Kunbaja), Matheovics (Mátételke), Mélykut (Mélykut), Rém (Rém), Tataháza (Tataháza).

III. Zombori járás. Bezdán (Bezdán), Csonopla (Csonoplya), Gakova (Zombordecki), Gyulafalva (Bárgyulafalva), Kernyája (Kerény), Kollut (Küllöd), Krusevlya (Körtés), Nemes-Militics (Nemesmilitics), Ó-Szivác (Ószivác), Sztanisics (Ósszállás), Uj-Szivác (Ujszivác).

HIREK.

Személyi hir. Dr. Reich Aladár orsz. képviselő Szabadkáról f. hó 12-én egy napi tartózkodásra Bajára érkezett.

A vallás és közoktatásügyi miniszter a helybeli főgymn. igazgatóját, Fölker Gusztávot Ujvidékre érettségi elnökül nevezte ki.

Halálozás. Nagy-oroszi Juhász István törvényhatósági bizottsági tag f. hó 11-én életének 65-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Tetemét f. hó 13-án d. u. 5 órakor kísérték nagy részvét mellett örök nyugalomra a Szt-Rókushoz címzett sirkertbe. Az engesztelő miseáldozatot f. hó 14-én mutatják be az Urnak.

A bajai áll. tanítóképző intézet növendékei f. hó 8-án tartották évzáró tornaünnepélyüket nagy és előkelő néző közönség jelenlétében a tanintézet tágas udvarában. A kedvezőtlen időjárás dacára az izmos tornászok zavartalanul végezték a szebbnél szebb szer- és szabadgyakorlatokat, melyeknek betanítása és vezetése Kis A. József tornatanár buzgalmát dícsérik.

Tűz. F. hó 9-én az éjjeli órákban kigyulladt a Manhold-féle kaszárnya-utcai ház műhelye. Tűzoltóságunk éberségének azonban sikerült a tüzet mihamar elfojtani.

Halálozás. Egy tiszteletreméltó aggastyánnak Rosenfeld Mórnak haláláról vesszük a hírt. Életének 84-ik évében rövid szenvedés után f. hó 12-én éjjel elhunyt. A megboldogult tetemét f. hó 15-én d. e. 10 órakor helyezik örök nyugalomra az izr. sirkertben. Nagyszámú rokonság gyászolja a tisztas öreg urat, kiben Dr. Róna Dezső bajai orvos édes atyját vesztette el.

Baja város népszámlálási statisztikája. A nagy népszámlálási munka most megjelent I. kötetéből vesszük Bajára vonatkozó következő adatokat: A város területe 15,053 kat. hold, jelenlevő polgári népesség 20,065, katonai 296, összesen 20,361. Nem szerint: 9809 férfi és 10,552 nő. Családi állapot szerint: 10,716 nőtlen és hajadon, 7997 házas, 1627 özvegy és 21 törvényesen elvált. Anyanyelv szerint: 16,308 magyar, 1571 német, 46 tót, 19 oláh, 18 horvát, 197 szerb, 2202 egyéb anyanyelvű. Magyarul beszélni tud 19,602. — Vallás szerint: 17,245 róm. kath. 13 gör. kath. 265 gör. keleti, 199 ágostai hitv. evang., 401 ev. ref. 7 unitárius, 2212 izraelita, 19 felekezeten kívüli. — Ir és olvas: 12,750. — Lakóház van összesen 3165. — Érdekes még a táblázat, mely a legutóbbi 4 népszámlálás összehasonlító adatait közli. Így az 1869. évi népszámlálás szerint Baja város polgári lakossága volt 18,169, 1880-ban 19,241, 1890-ben 19,485 és 1900-ban 20,065. A lakosság tehát 30 év alatt alig 2000-rel szaporodott.

Fodrász bál. F. hó 8-án tartották a bajai fodrász segédek a »Bárány szálloda« ez alkalomra feldíszített termében első báljukat, szép sikerrel. A táncot megelőzőleg László Károly »Oh azok a nők«, című monologot adta elő óriási sikerrel és Ternák Mihály »Találkán« című monologgal aratott sűrű tapsokat. Fesztelen jókedv mellett kezdődött meg a tánc, aminek a kora reggel vetett csak véget.

Az Országos izr. tanítóegylet »Bács-Bodrogh megyei fiókköre« 1902. július hó 2-án, d. e. 1/29 órakor — Zomborban körül tart, melyre a kör területén működő tanítókat, izr. iskolaszékeket és a tanítás ügyének barátait ezennel tisztelettel meghívjuk. Napirend: 1. 1/29-kor. Istentisztelet az izr. templomban. II. 9 órakor. 1. Elnöki megnyitó, mondja Erdős Jakab bajai igazgató, elnök. 2. A jegyzőkönyvfelolvasása, hitelesítése és új hitelesítők kiküldése. 3. Mit tehet a zsidó iskola a szülői ház vallási indifferentizmussal szemben, különösen a gyermekeknek a vallási rituálékban való nevelését illetően? Előadja Nagy József bezdáni tanító. 4. Kísérletek a fizika köréből az elemi iskola V. és VI. osztályában. Bemutatja Reisz Irén bajai polg. isk. tanítónő. 5. Az irás tanításáról. Szabad előadás, tartja Erdős Jakab bajai igazgató, elnök. 6. Esetleges indítványok, melyek az előértekezleten a jegyzőnek írásban átadatnak. 7. Tisztujítás. 8. A jövő ülés helyének kitzése. Baján, 1902. június havában. Lengyel Manó, jegyző. Erdős Jakab, elnök. Julius hó 1-én d. u. 5 órakor előértekezlet az izr. iskolában. Mindazok, akik a gyűlésen részt akarnak venni, szíveskedjenek ezen szándékukat f. hó 25-ig Brauner Adolf kartárs urral Zomborban közölni. A fiókkör tagjai kéretnek, szíveskedjenek a jövő évi ülés helyére nézve érdeklődni és javaslatukat az előértekezleten a jegyzővel közölni. Azon tanítók, a kik az egyletbe beakarnak lépni, vigyenek magukkal új keletű, esetleg bélyegtelen orvosi- és születési bizonyítványt.

A Tarka Szinpad Baján. A fővárosi szinpad világra legérdekesebb szenzációja, a Tarka Szinpad, mely nálunk az első irodalmi variétét megteremtette s ezzel Budapesten óriási sikert ért el, most vidéki körutra indult, hogy két hónapon át az országot is meghódítsa. A Tarka Szinpad Baján a Bárány színház termében június 24-én kedden este tartja egyetlen előadását. Ez a legfrissebb művészgárda abban a kitűnő szerencsében részesült, hogy a legkiválóbb írók és zeneszerzők teremtettek számára eredeti, pompás műsort. Igazán örvendünk tehát hogy az első magyar überbréttlit mi is színörtszinre megismerhetjük, s kétségtelen, hogy közönségünk is rendkívüli érdeklődéssel fogadja a Tarka Szinpad teljes művészi személyzetének szenzációs vendégszereplését. Nálunk a nyári Múza eddig nem hódíthatott, nem is érdemelte meg a figyelmet, de a Tarka Szinpad művészi és nemzeti szempontból egyaránt méltó az egész közönség nagyméretű érdeklődésére és bizonyos, hogy a Tarka Szinpad nálunk is épp úgy, mint a fővárosban, nagy diadalt fog aratni.

A Tarka Szinpad műsora: 1. Beköszöntő. Előadja Iványi Antal. 2. A kuleslyuk. Kettős. Irta Mérei Adolf. Zenéjét Kern Aurél. Előadják Kornai Berta és Véghelyi Angela. 3. Az én Katám. Dal. Irta: Heltai Jenő. Előadja Gyárfás Dezső. 4. Van-e tehetségem? Jelenet 3 képben. Irta: Pásztor Árpád, zenéjét Mader Raoul, a m. kir. Opera igazgatója. Előadja Kornai Berta. 5. Ne váljunk el. Törvényszéki jelenet. Magyar színre alkalmazta Góth Sándor. Előadják Iványi Antal, I. Vásárhelyi Vilma, Véghelyi Angela, Miklóssy Gyula. 6. A vén kocsis. Irta: Heltai Jenő, zenéjét Tornay Alajos, Előadja Marton Mihály. 7. a) A diófa románca. Irta: Molnár Ferenc, zenéjét Konti József, a Népszínház karmestere. b) A tüzoltó. Irta: Heltai, zenéjét Huszka Jenő. Előadja Kornai Berta. 8. A tekintetes úr. Irta: Kalotai Sándor, zenéjét Lányi Ernő. Előadja cigánykísérettel Bauman Károly. 9. A segédjuhász. Népszínműparódia. Irta: Szomaházy István, Előadják Marton Mihály, J. Vásárhelyi Vilma, Gyárfás Dezső. 10. Ferde világ. Irta: Pásztor Árpád, zenéjét Donáth Lajos, a Magyar Színház karmestere. Előadják Kornai Berta és Baumann Károly. 11. Az édes fészek. Bohóság. Előadják I. Vásárhelyi Vilma, Iványi Antal, Véghelyi

Angela, Miklóssy Gyula, Domokos Róbert, Szöregy Gyula. 12. A rózsabimbó és a méh. Angol dal az Órnagy ur-ból. Előadja Kornai Berta. 13. Fregoli-paródia. Előadja Baumann Károly. 14. Bucus. Élkép. Előadja a Tarka Szinpad összes személyzete.

Színre kerülnek továbbá: A főpróba. Irta: Herceg Ferenc. — Pauza-kuplé. Irta: Rudnyánszky Gyula. — Az alkalmi szobalány. Bohózat. — Bakalevél. Irta: Gárdonyi Géza és Dankó Pista. — A trafikos leány. — Hortobágyi egyveleg. — A vén gitáros. — Pamflag nélkül. — Vészmadár. — Ujság-tréfa. — Leleplezés. — Szózat. — Néger duett. — Párisi utazás, stb., stb.

A Tarka Szinpad az első és egyetlen magyar irodalmi variété, melynek remek műsorát egyenest ez új műfaj megteremtése érdekében, a Tarka Szinpad részére az ország legjelesebb írói és zeneszerzői írták. Az országos vidéki körutra az a teljes személyzet indul, mely a Fővárosi Orfeumban óriási sikereket aratott. A Tarka Szinpad személyzete 12 tagból áll. A vidéki körut június 14-től augusztus 15-ig tart. 33 városban összesen 63 előadás lesz, 22 városban egy-egy és 11 városban 41 előadás.

A Tarka Szinpad személyzete: Donáth Lajos, a Magyar Színház karmestere, Kornai Berta, I. Vásárhelyi Vilma, Véghelyi Angela, Pálmai Lenke, Baumann Károly, Iványi Antal, Gyárfás Dezső, Márton Mihály, Miklóssy Gyula, Domokos Róbert, Szöregy Gyula. Nálunk a vendégszereplés a Bárány színház termében június 24-én kedden este lesz és jegyek előre válthatók Kollár A. könyvkereskedésében.

A bajai ipartestületi hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja jogérvényesen megalakult.

Működését f. év június hó 1-én megkezdte, a hivatalos órák vasárnaponként 8—12 óráig tartanak, mely időben a felek az igazgatósággal kölcsönvétel és részvény jegyzési, avagy betét ügyben érintkezhetnek.

Egy részvényjegy értéke 50 koronában van megállapítva, mely összeg havi 2 korona esetleg tetszés szerint nagyobb összegben fizethető a szövetkezet pénztárába.

Betétek bárkitől 4 1/2% mellett elfogadtatnak és kezeltetnek.

Ujjonnan belépő tagok minden délelőtt az ipartestület jegyzői hivatalában illetve a szövetkezetben jelentkezhetnek.

A hitelszövetkezet pénztárából csak tagok tarthatnak igényt kölcsönre.

A kölcsön háromféle, 1. váltóra, 2. közönséges kötelezvényre, kezesség mellett, vagy ingatlan jelzálogra telekkönyvi bekebelezéssel 7% mellett minden mellékdíj nélkül; hosszabb, illetve 3-tól 20 évi lejáratu tőke, kamat törlesztéssel kötelezvényre előnyösebb feltételek mellett.

Mindezeket az alapító és ugy a jövőben belépő tagokkal közöljük s felhívjuk egyuttal az üdvös és humánus intézmény támogatására.

Milyen időnk lesz? A szegedi Meteor június hónapra a következőket jósolja: Légkörünk valósággal oly ideges, mint az emberek, egyre a végletekben mozog s a hirtelen változatokat okozza. A változások azonban igen kedvezőknek ígérkeznek a veteményekre, miután a száraz meleg után már a harmadiki csomópont hatása alatt újra esőt kaphatunk, amelyet a többi csomópontok is ígérnek s így az egész hónap első harmadáig váltakozva kaphatják a termények, ez azon fele fordul a napnak mi felénk, a mely a zivatart és gyakori jégesőt is hozhat. Az aratásra száraz időre van kilátásunk.

Szabad-e a lányt férjhezmenésre kényszeríteni? A kuria most egy konkrét eset kapcsán kimondta, hogy a lányt férjhezmenésre kényszeríteni nem szabad. Az eset a következő: A beregszászi törvényszék elutasított egy házassági keresetet, a melyben a fiatal feleség a házasság érvénytelenségének kimondását azért kérte, mivel őt anyja elzár-

rással és fenyegetéssel arra bírta, hogy ahhoz menjen férjhez, akit az anyja neki választott. A kassai Itélőtábla megállapította, hogy a lányt, aki még nem volt akkor 16 éves, az anyja kitagadással fenyegette, majd zárva is tartotta egy darabig és ilyenekkel is fenyegette, ha nem enged. A lány ettől annyira megijedt, hogy a kijelölt legénynek féltében maga mondotta, hogy szereti és hozzá megy. A királyi Tábla e házasságot gyökerében érvénytelennek mondta ki, mivel a lelkipényszer felismerhető volt. A királyi Kuria ezt az ítéletet helybenhagyta s ezzel kimondta, hogy a lányt lelki kényszereszközökkel nem szabad férjhezmenésre bírni, ha férjhez menni nem akar.

— Mi azonban ezen jogi elvektől függetlenül azon általános közfelfogásnak adunk kifejezést, hogy a lányt akkor kell férjhez adni — amikor kéri.

Közönség köréből.

Szűjtő-svindli.

A jó magyar fogyasztó-közönség hazafias lelkesedésével és végnélküli türelmével az utóbbi időben alaposan visszaélnék. Tegnap például a következő épületes dolog esett meg velem. Egy boltban gyűjtőt vásároltam, aminek dobozáról csak úgy ordított a nemzetiszin. Felirata magyar, a gyáros magyar. Szentül meg voltam győződve, hogy magyar gyártmányú gyűjtővel van dolgom. De elképzelhető a bosszankodásom, midőn a dobozra ragasztott nemzetiszinű papirlapocskára leválott alatta német felirat és egy jól ismert osztrák gyár neve dísztelenkedett. A magyar közönség jóhiszeműségével ilyen szemérmetlen módon való visszaélés igazán megbotránkozató, különösen akkor, midőn az osztrák gyártmány behurcolásához magyar »gyárosok« nyújtanak segédkezet.

Dohányos.

Tarka levél.

Kopognak az ajtómon. Ki az? — kérdem — Levelet hoztam, tessék átvenni, — szól egy torzonborz fejű inasgyerek és vigyorogva nyújtja át a hozott irást.

Bosszantott, hogy ily korán zavarnak álomban és dühösen átvéve a levelet, nem a legnyájasabb szavak kíséretében kiteszkoltam a szemtelen fickót. Felbontom a levelet:

Kedves Barátom!

Légy szives engem sürgősen felkeresni.

Ölel stb.

Mit óhajt az én tisztelt szerkesztőm már kora reggel? Csak nem valamiféle lovagias ügy? Tekintetem véletlenül az előttem fekvő naptárra téved. 1902. június 7. szombat. Csak nem történt lapunkkal baj? Vagy talán cikkem . . . .

Sietve vettem az utat szerkesztőnk lakása felé. Benyitok.

— Jó reggelt!

— Ha ha ha, boci, boci tarka, se füle, se farka — éneklő ő.

— De mit jelentsen ez? kérdem

— Boci, boci tarka . . . .

— Hagyjad el az éneklést, az Isten szerelmére kérlek és magyarázd el nekem e furcsa fogadtatást — szólok ingerülten.

— Cikked, cikked tarka, se füle, se farka.

— Már most értem az egészet s minthogy firkálmányom nem tetszett, egyszerűen kijelentem a szerkesztőségéből való kilépésemet és kilépni készültem az ajtón!

— Hohó, te kis bohó — szól enyelegve szerkesztőnk — éppen az ellenkezőjét akarom. Ezentúl légy szives minden héten ilyenféle egyveleget leadni. Öleld fel a hét eseményeit egy »Tarka levél«-ben. Indulj! —

Meg sem álltam addig, míg a szekrényt el nem értem, hol ugyanis a befentesek előtt

ismeretes rejtekből a jobbik — két csillagos — cognacot elővettem és a békestamperliket kihörpintve, távoztam.

Hazaérkezve, magam elé rakok vagy tíz kutyanyelvet. — Nevetséges dolog ennyi papírost előszedni! Hisz csak most kezdődik a hét és még nincs mit írnom, hacsak . . . . . is itt egy ördögös gondolat fogott el. — Majd blicelnl fogok — tetszik érteni e műszót? — és hozzáfogok annak megírásához, ami mult héten történt. — Megírom, hogy szeretett elvtársunkat, Istenben boldogult Ruzs bizottsági tagot érzékenyen elbucsuztattuk. Temetésén megjelentek hű barátai és elvtársai, a bizottsági tagok, a városi Tanács, élén a polgármesterrel . . . . . no hol is álltak azok? . . . meddig kísérték a gyász-kocsit a Tanács tagjai? . . . mit is szoltak? . . . no de kérem Önöket segítsenek ki zavaromban, cserben hágy memoriám; nem emlékezem ugyanis . . . . . Vagy talán nem is voltak ott? . . . . .

Lehetséges az? Tehát mégis igaz? No ilyesmit csak Baján lehet megérni. A kommunális politikának is van és kell, hogy legyen is tisztességes, a közügyeket ellenőrző ellenzéke. Azt értem, hogyha az élő Ruzs bizottsági taggal szemben nem érzett rokonszenvet a Tekintetes Tanács, lévén ő is tagja azon frakciónak, mely a tisztító tüzet megindította. De a halottas szoba küszöbe előtt megszűnik a pártszenvedély; ott kérem a halottal állunk szemben, kinek ravatalánál kegyeletünket kell leróvnunk, tisztelve benne a közmunkást, ki, ha az Önök elveivel szembeállt, ezt a közjó érdekében és önzetlenül cselekedte.

Hogy mind eme keserű kifakadások miért csak most törnek ki belőlem? Mert olvasom a polgármester mint rendezőbizott-

sági elnök felhívását arranzve, miként tömörüljünk *párt-, rang-, osztály- és felekezetkülömbőség* nélkül mindannyian, hogy a városunkba érkező egyházkerületi főpásztor úr minél fényesebb fogadtatásban részesüljön. Ne tessenek kérem félreérteni. Én magát a tényt nagyon természetesen találom. Mi magyarok végtelenül vendégszeretőek vagyunk és különösen akkor, ha eme kiváló, általánosan ismert jó tulajdonságunkat egy magasrangú látogatóval s mint jelen esetben, az egyházi hatóság fejével szemben kell gyakorolnunk, kit úgyis, mint lelki vigasztalót, de úgyis mint kiváló egyéniséget, osztatlan szeretetünk és tiszteletünk övez.

Tehát kétségtelenül városunk minden egyes polgára készörömet siet eleget tenni a polgármester felhívásának.

Csupán azt nem értjük, miért csak akkor legyünk egy test, — egy lélek, *párt- és egyébkülömbőségek* nélkül, amidőn a polgármester úr *rendez* valamit? Akkor legyen minden *egységes*, csak is azért, hogy ő a rendezett ünnepélyek, fogadtatások és mimás *sikeréből* az érdemek oroslánrészét magának vindikálhassa és az áradozó kegyesugarakban fürödhessék.

Mi megtettük kötelességünket mindannyian, mert hisz *mi* közünnepélyekből nem csinálunk pártpolitikát, mi a nép a köz örömeinek megrontói lenni nem akarunk, de *ott*, a hol *jogaink* vannak, ott azokat érvényesíteni akarjuk és fogjuk is. Aknamunkával, intrikával az Önök megtévesztett politikájuknak csak *pillanatnyilag* fognak érvényt szerezni, mert, hogy ez mélyebb gyökeret verni ne tudjon, az a mi gondunkat fogja képezni.

S hogy eme komoly intelmünkre *mi* adta meg az impulzust, azt az illetékes helyen *nagyon jól* tudják.

Saturnus.

Folt — volt! Sternfeld Vilmos helybeli pipere- és rövidáru-kereskedése olyan kitűnő folttisztító szappant árusít, mely az eddig használatban levőket minden tekintetben felülmúlja. Gyapjuból, selyemből egyformán tisztítja ki a foltokat. Ára használati utasítással együtt 20 fillér.

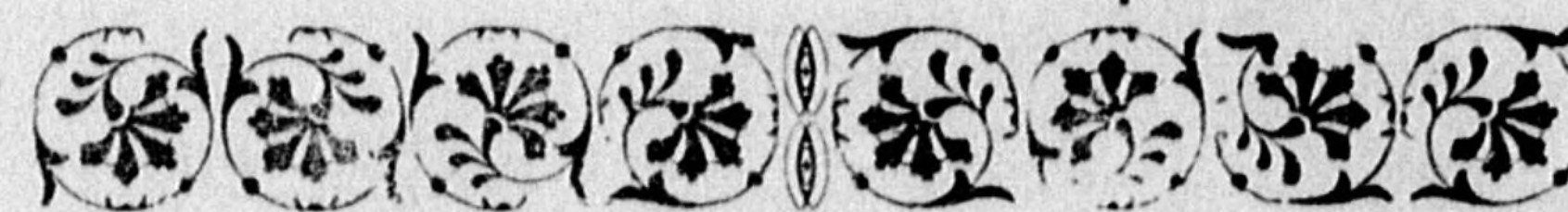

Egy ház kiadó

öt szoba-, konyha-, pince- és mellék-helyiséggel a Flórián-utca 72. szám alatt.

Bővebbet

SZABÓ SANDOR
cipésznél.

EMKE dala!

EMKE-papírt, levélpapírt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szívetek.
Magyar fiúk, magyar lányok tudjátok,
Hogy én nektek magyar papírt kínálok.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népek kímálják;
Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen,
Úgy is nálunk annyi minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagy világ,
Hogy a magyar előre tör, s tenni vágy.

EMKE-papírt adjatok a kezembe:
Édes anyám, neked írok én erre,
Van-e ennél szebb papír a világon?
Boltos uram, csupán *EMKE-t* kínáljon!

A fent megénekelt „EMKE” levélpapíros minden nagyságban kapható
ifj. WAGNER ANTAL
könyv- és papirkereskedésében

Órákat, arany- és ezüst-tárgyakat olcsó
gyári árak mellett küld jótállással

SCHÖNWALD IMRE

óras, arany- és ezüstárúgyáros
PÉCSETT.

Magy kir. törvényszékileg bejegyzett állami éremmel, arany- és ezüstéremmel kitüntetett cég — becsületes kiszolgálás. — Minden tárgy valódisága bizonyítására a m. kir. pénzverde-hivatal által van megpróbálva és annak próbajegyével ellátva. —

Nem tetsző tárgy ki lesz cserélve vagy a pénz visszaadva, a károsodás tehát kizárva.

Valódi ezüst remontoir	5 20	frt	♂	Arany gyűrűk 2-20 frittól feljebb.
kettős fedéllel	7 —	„	♀	Csinos, nemes opál-gyűrűk 4 frittól feljebb
horgony 15 köves szerk.	8 25	„	♀	Valódi gyémántgyűrűk 10 frittól feljebb
pontosan járó nickel rem	3 50	„	♀	
goldin óra	5 50	„	♂	
ezüst női remontoir	5 50	„	♀	Finom nickel-horgony éb-resztő óra . . . . . 1-90 frt
valódi 14 karátos női rem.	14 —	„	♀	8 nap járó ingaóra . . . . . 8 — „
ugyanaz kettős fedéllel	18 —	„	♀	ütőszerkezettel . . . . . 10 — „
valódi arany rem. úri óra	24 —	„	♀	Szép kakuk-órák 7 frittól 12 frittig.
kettős fedéllel	35 —	„	♂	

Valódi megvizsgált ezüstlánczok csinosan kidolgozva
20 gramm súlyu 1-45 frt, 30 gramm 2-15 frt, 40 gramm 2-55 frt
60 gramm 4-50 frt, 100 gramm 6 frt.

Valódi 14 karátos arany uri-lánczok szép kivitelben, 20 gramm nehéz 25 frt, 30 gramm 37 frt, 40 gramm 47-50 frt.

Kívánat szerint hozzá illő aranyba foglalt köves lógók 10—15 gramm súlyban, darabonként 4-50 frt.

Szétküldés mindenhová a pénz előleges
20-8 beküldése vagy utánvét mellett.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik bárkinek.

Keltünő ujdonság.

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és
többé mást nem szihat.

legjobb valódi francia szivarkapapír és szivarkahüvely kapható az ország minden különleges-ségi árúdjában.

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

GÁCSI, BRASSÓI, ZSOLNAI

továbbá

a legfinomabb angol és francia divatkelmekben!!!
Legújabb angol és francia szabású

férfi öltönyök jutányos áron,

pontos kiszolgálás mellett készülnek

Práger Károly és Testvére cégnél

BAJÁN,

Takarékpénztári épület.

PIRSZÉN (COAKS)

nagyban és kicsinybeni elárúsítása.

Alanti **BANKHÁZ** nagyobb hajószállítványok lekötése által **pirszenet** (coaks) a legolcsóbban képes árusítani, miért is, aki fűtőanyag szükségletét jutányosan óhajtja beszerezni, szíveskedjék megrendelését alant címzettnél idejekorán eszközölni, ahol ugyanis megbízások már ezidőszerint előjegyeztetnek:

☛ elsőrendű minőségű ☛

légszesz diópirszénre (coaks)

száraz és rostált állapotban a hajóról egyenesen házhoz szállítva.

BANK- és VÁLTÓÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

BAJÁN

Drescher Gyula-féle házban.

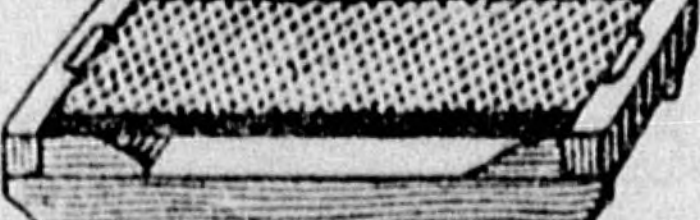
Egy jó házból való fiú

tanoncul felvétetik

Nánay Lajos könyvnyomdájába

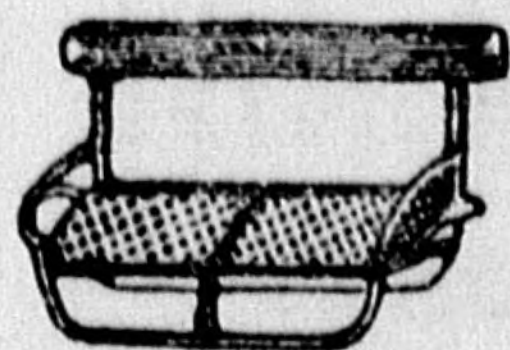
BAJÁN.

Ajánlom saját készítésű fölülmulthatatlan erős és olcsó

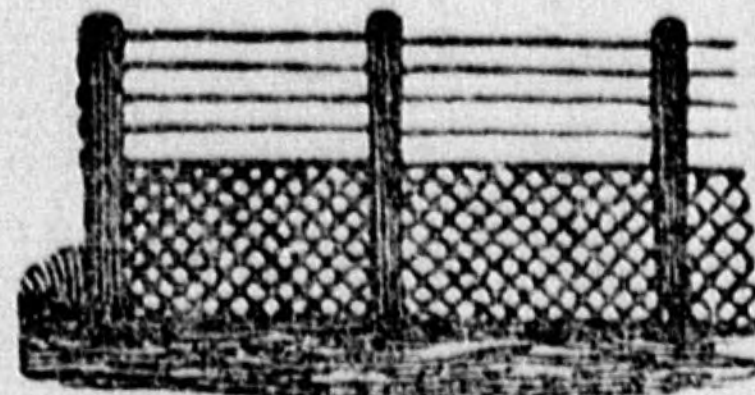
sodrony ágy- betéteimet,

melynek ára csak 8 korona. Kell, hogy ezt a legszegényebb ember is megszerezze, egyrészt mert olcsó, másrészt pedig egészségi szempontból, mert ezáltal a szalma kellemetlen és egészségtelen kigőzölgesétől, valamint a fégek elszaporodásától megóvatunk. Az ágy belvilágossága méretének hozzá való beküldése után a betét 1 nap alatt a legpontosabban elkészítetik.

Készítik továbbá

**ruganycs
kocsiüléseket**

(kocsiülés)

felakasztható és falárával 12 kor-ért

(kerítés)

SODRONY LÁBTÖRLŐKET

(fekete v. rezesített) nagyság szerint

és a következő árakban:

cm.	30-50	30-60	30-70	40-70
fill.	110	130	150	200

kokusrost betéttel 30-40 fillér több.

Különösen ajánlom sodrony fonataimat, mely nem kerül többbe, mint a rendes léczkerítés, mely kertek, szőlők és udvarok bekerítésére rendkívül alkalmas. Kavicskosarak, áthányó rosták föld és kavicsnak, ökör-szajkosarak, méhész főkötők, baromfi ketrecek s minden e szakmába vágó munkák olcsón, jól és a legrövidebb idő alatt szállíthatnak.

ifj. UTRY PÁL, BAJÁN.

SZEMÜVEGET

orvosi rendelésre **kristály-üvegből** sajátkezűleg csiszol és felelőség mellett ad el

Majtinszky Lajos

éremmel kitüntetett látszerész

BAJÁN,

(Tóth Kálmán szobrával szemben.)

— Több elismerő levéllel rendelkezik. —

T. c.

MAJTINSZKY LAJOS

látszerész úrnak

HELYBEN.

Van szerencsém értesíteni, hogy a végegyengülésnek menő szememet az ön ajánlása és öntől vett szemüveg állította helyre.

S mivel, hogy ezt megelőzőleg már igen sok szemüveget vettem igénybe és nem használt, meg vagyok győződve arról, hogy kizárólag az ön érdeme, hogy szememet esetleg a végegyengülésről megmentette.

mély tisztelettel

V. J.

gépmeister.

Javítások szakszerűen és olcsón végeztetnek.

☛ **OLCSÓ** ☛
bevásárlási forrás.

RUDE IGNÁCZ

mű-órás és ékszerész-üzlete

BAJÁN,

(a »Központi Szálló« átellenében)

Ajánlja ujonnan és izlésesen berendezett nagy raktárát mindennemű **arany-, ezüst- és drágakő ékszerekben**, valamint valódi **China-ezüst tárgyak** és **evőeszközökben**.

Nagy választékban tartok pontosan szabályozott, valódi

HONI- és

svájci zseb-, fali-, inga- és ébresztő-órákat

a legegyszerűbb és legfinomabb kivitelben.

Arany- és ezüst-ékszereim a m. k. fémjelző hivatal által vannak hitelesítve.

Órajavítások, valamint minden e szakbavágó legkomplicáltabb munkák; **Chronometre** és **ütő-zsebórák**, egyszersmind **ékszerjavítások**, **vésnöki** munkák olcsón, szakszerűen és gyorsan SAJÁT MŰHELYEMBEN végeztetnek

☛ **2 évi írásbeli jótállással.** ☛

Veszek ZÁLOGCÉDULÁKAT a legmagasabb árban esetleg azokat saját költségemen kiváltom és a többletet visszafizetem.

Régi ARANY- és EZÜST TÁRGYAK, valamint DRÁGA-KÖVEK a legmagasabb napi áron megvétetnek esetleg ujjal becséréltetnek.

Vidéki megrendelések posta fordultával eszközöltetnek.